

Bobnelo in grmelo je

Z monografijo predstavili žalostno bilanco brežiškega potresa leta 1917 in hkrati velik strokovni dosežek slovenskih raziskovalcev - Peti zvezek Brežiških študij

BREŽICE – Če bi se danes zatresla tla v silovitem potresu in bi v strahu za življenje stekli iz podirajoče se hiše zgolj napol oblečeni ven naravnost v sneg in hud mraz, kako bi se počutili? K občutjem v takih razmerah ob pomanjkanju osebne izkušnje lahko usmerja knjiga. Eno takih imajo v Brežicah.

V Posavskem muzeju Brežice so oktobra namreč predstavili monografijo Brežiški potres 1917. Ta obravnava rušilni potres osme stopnje, ki je 29. januarja 1917 močno stresel Brežice in okolico. Monografija je izšla ob stoletnici potresa, ki so jo v Brežicah širše zaznamovali lani, knjigo je izdalo Društvo za oživitve mesta Brežice kot peti zvezek svojih Brežiških študij.

Temeljno zgodovinsko študijo v monografiji je pripravil Dušan Nečak, avtorica seizmološkega dela je Ina Cencić, monografijo je uredil Jože Škofljanec. Zbornik so skupaj izdali Društvo za oživitve mesta Brežice, Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Arhiv Republike Slovenije in Agencija Republike Slovenije za okolje.

Potres, ki je Brežice z bližnjo okolico prizadel 29. januarja 1917 in pri tem poškodoval večino tamkajšnjih zgradb, velja za enega najmočnejših v Sloveniji v 20. stoletju. Čutili so ga po vsem ozemlju današnje države, njegovo žarišče je bilo v globini trinajst kilometrov.

V potresu sta umrla dva človeka, več ljudi je bilo ranjenih, poleg zasebnih hiš je precej poškodoval nekatere javne zgradbe, med temi frančiškanski samostan in cerkev, Nemški dom, pošto, okrajno glavarstvo, vodni stolp, bolnišnico in grad v Brežicah. Skupna škoda je samo v Breži-

cah preseгла milijon takratnih kron.

Po pričevanjih sta glasno podzemno bobnenje in silovito tresenje tal prestrašene Brežičane pognali na ulice. Hiše so se tresle, prevračali so se stoli in omare, slike so padale s sten, v hišah pa so se podirali stropi in stene, padali so dimniki. Ljudje se v domove po potresu niso smeli vrniti. Vojska, ki je priskočila na pomoč, je v Brežicah in bližnji Krški vasi na prostem postavila šotore, razdelila odeje in postavila poljske kuhinje. To je bila res samo zasilna rešitev, kajti bil je visok sneg in hud mraz. Veliko ljudi je odšlo stanovat k znancem in sorodnikom v okolici, bili so tudi v hlevih in na skednjih ter več kot 200 v železniških vagonih.

Zaradi posledic potresa je 2. februarja 1917 Brežice, Krško vas in Čatež ob Savi obiskal cesarjev brat, nadvojvoda Maks, in prizadetim izročil 15.000 kron pomoči. Denarna pomoč je kmalu začela pri-

hajati tudi od drugod.

»Take poglobljene knjižne obdelave v Sloveniji ni bil deležen še noben potres,« je na predstavitvi rekel urednik Škofljanec. Pri tem je vsekakor mislil tudi na prispevek Marka Berusa, ki je kot geodet na zemljevidu razvrstil fotografije poškodovanih objektov, kar štejejo za precejšnjo redkost na tem območju.

»Danes je v Brežicah vsaj šestkrat več prebivalcev, kot jih je bilo ob tistem potresu. K tem moramo prišteti še turiste. Ali smo pripravljeni na podobne dogodke, kot je bil brežiški potres?« se je ob predstavitvi monografije vprašala brežiška podžupanja Katja Čanžar.

Navsezadnje je prav to lahko tudi eno od sporočil omenjenega petega zvezka Brežiških študij, monografije o potresu, ki so jo naslovili *Bilo je res grozljivo, bobnelo in grmelo je pod nami*.

M. Luzar

Marko Berus (v drugi vrsti, za etnologinjo Ivanko Počkar) je med drugim v monografiji geodetsko razvrstil objekte.

Ulica v Brežicah. Kakšna bi bila po morebitnem potresu, kot je bil tukaj leta 1917? (Foto: M. L.)

Alenka Černelič Krošelj, direktorica Posavskega muzeja Brežice (v ozadju levo) na predstavitvi monografije. Za mizo Jože Škofljanec, Dušan Nečak in Ina Cencić. (Foto: M. L.)